

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

**ДАЙДЖЕСТ УКРАЇНЬСЬКОЇ ГЕЛЬСІНЬСЬКОЇ СПІЛКИ З ПРАВ ЛЮДИНИ
ВИПУСК № 7 (19), ПРОГРАМА «ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЇ»**

Червень 2016

ЗМІСТ

Реалізовані заходи:	2
Моніторинг та адвокатування прав людини	2
Стратегічний судовий захист	5
Безкоштовна правова допомога	10
Навчання в сфері захисту та просування прав людини	13
Головні події в сфері прав людини:	19

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Реалізовані заходи:

Моніторинг та адвокатування прав людини

Адвокаційна діяльність

Моніторинг виконання Національної стратегії в області прав людини

Як вже повідомлялося раніше, в квітні 2016 р. було проведено [прес-конференцію](#) з метою аналізу того, як виконуються державними органами План дій та Національна стратегія в області прав людини до 2020 року. Наступним етапом плану дій було анонсовано підготовку глибокого звіту за результатами моніторингу їх імплементації за I квартал 2016 року.

Так, **14 червня 2016 р.** Українська Гельсінська спілка з прав людини (далі – УГСПЛ) на своєму сайті [оприлюднила](#) згаданий звіт, авторами якого виступають учасники Меморандуму про співпрацю між представниками громадянського суспільства та Уповноваженим Верховної Ради України (ВРУ) з прав людини. У той же день була проведена відповідна [прес-конференція](#) з презентації звіту, під час якої правозахисники акцентували увагу на тому, що виконати цю стратегію можливо лише за умови неухильного виконання всіх її етапів. За минулі півроку державою зроблено тільки 10% від запланованого, та при цьому є ризик часткового або неправильного виконання органами влади цього плану дій.

Нагадаємо, що такі звіти планується готувати кожні два місяці в рамках підписаного Меморандуму про співпрацю.

Зазначимо, що робота УГСПЛ з розробки проекту Національної стратегії в області прав людини та Плану дій на її реалізацію, а також моніторингу їхнього виконання відбувається за підтримки проекту Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) [«Права людини в дії»](#).

Інші заходи у цьому напрямку:

Для забезпечення відкритого та прозорого процесу обговорення стану виконання Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини за I квартал 2016 року в період з 6 по 10 червня 2016 р. Міністерство юстиції України ініціювало проведення [засідань тематичних підгруп](#), утворених раніше для напрацювання проекту Плану дій. Головною метою заходу було громадське обговорення можливостей консолідації зусиль правозахисних, громадських організацій та ініціативних груп у формуванні системного підходу, який допоможе забезпечити права людини в Україні та виконання своїх обов'язків органами державної влади щодо цього. Зазначимо, що УГСПЛ приймала активну участь у цих засіданнях.

Набув чинності прогресивний закон щодо удосконалення положень судового захисту іноземців та осіб без громадянства

16 червня 2016 р. Президент України підписав Закон *«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення положень судового захисту іноземців та осіб без громадянства та урегулювання окремих питань, пов'язаних з протидією нелегальній міграції»*, який містить низку суттєвих змін як у сфері забезпечення прав самих мігрантів, так і для України в цілому. Його прийняття було вимогою Європейського Союзу для запровадження безвізового режиму з Україною, тому подібне перетворення має наблизити вітчизняне законодавство до практик ЄС.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Нагадаємо, що цей закон надає гарантії судового захисту іноземців та осіб без громадянства. Раніше все вирішувалося адміністративною процедурою і були численні порушення прав людини. Іноземця, особу без громадянства для примусового видворення або для встановлення особи розміщували у пункті тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, і альтернатив ніяких не було. Тепер це буде визначати адміністративний суд. Ці люди отримують право на безоплатну правову допомогу, можуть бути застосовані альтернативні запобіжні заходи.

УГСПЛ зробила вагомий внесок у лобювання [запроваджених цим законом змін](#), покликаних захистити права людини. Зі свого боку представники Державної митної служби України запевнили, що новий закон лише покращить ефективність співпраці держави з неурядовими організаціями.

Аналітична та моніторингова діяльність

Конференція «Асоціація з Європейським Союзом: зарубіжний досвід для України»

Міжнародна науково-практична [конференція, яка відбулась 9 червня 2016 р.](#) в Київському університеті ім. Бориса Грінченка, зібрала близько сотні викладачів, дослідників, аспірантів та студентів, які спеціалізуються на питаннях дотримання прав людини, міжнародного права та розвитку правових механізмів врегулювання збройного конфлікту на сході України. Зокрема, експерти УГСПЛ акцентували увагу на захисті прав людини в умовах збройного конфлікту з позицій імплементації перехідного правосуддя.

Захід було проведено за часткової підтримки проекту USAID «Права людини в дії».

Рекомендації щодо застосування правосуддя перехідного періоду в Україні

Нагадаємо, що в травні 2016 р. у Міністерстві юстиції України відбувся міжнародний круглий стіл *«Перспективи застосування правосуддя перехідного періоду в Україні»* в рамках однойменного базового дослідження, що впроваджується УГСПЛ в рамках проекту USAID «Права людини в дії».

Учасники заходу констатували, що Україна знаходиться у складній ситуації подолання наслідків авторитарного минулого та одночасно – розв'язання соціальних проблем в умовах збройного конфлікту. З огляду на це країна потребує здійснення ефективних сучасних реформ для забезпечення стабільного та захищеного правом життя власних громадян.

Продовжуючи роботу в цьому напрямку, на початку червня УГСПЛ фіналізувала та надіслала на адреси президента та уряду України розроблені під час круглого столу рекомендації, які передбачають, що оптимальним підходом для реалізації реформ в Україні є імплементація принципів правосуддя перехідного періоду у практику державного управління.

Повний текст рекомендацій можна знайти за [сайті УГСПЛ](#). Також нагадаємо, що відео-матеріал з круглого столу доступний за наступним [посиланням](#).

Правосуддя перехідного періоду в сучасному праві

Продовжуючи тему застосування правосуддя перехідного періоду в Україні, УГСПЛ ініціювала проведення дводенного телемарафону на UKRLIFE TV **6-7 червня 2016 р.** Експерти та

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

аналітики в режимі прямого ефіру обговорювали питання правосуддя перехідного періоду в сучасному праві.

Переглянути відеозаписи ефірів можна за [посиланням](#).

Додатково можна [ознайомитися](#) з коментарями провідних вітчизняних експертів-правників Ярослава Мельника і Жанни Балабанюк, які прокоментували можливі реалії застосування правосуддя перехідного періоду в Україні.

Моніторингові візити

- **3 червня 2016 р.** здійснено моніторинговий візит¹ до Житомирської області з метою документування свідчень заручника, що перебував у полоні та став свідком позасудової страти військовополонених.
- Найближчим часом відбудеться спільний з Секретаріатом Уповноваженого ВРУ з прав людини моніторинговий візит щодо дотримання прав людини в діяльності органів місцевого самоврядування. В рамках підготовки візиту 22 червня 2016 р. відбулась робоча зустріч з працівниками Секретаріату щодо розробки системи індикаторів правозахисної паспортизації областей² та планування майбутніх візитів в рамках згаданої ініціативи.

Підготовка та оприлюднення різноманітних звітів з дотримання прав людини

- 2 червня 2016 р. в Археологічному музеї Інституту археології НАН України відбулась презентація звіту «Археологія під вогнем» за результатами моніторингової місії УГСПЛ³, яка стосувалась польових досліджень стану захисту та охорони археологічних пам'яток в деяких районах Луганської області. *Більш детально можна дізнатися за [посиланням](#).*
- Також наразі ведеться підготовка до публікації тематичного звіту «Зі щитом чи на щиті» (стан археологічних та архітектурних пам'яток Донбасу в умовах конфлікту).
- За підтримки проекту USAID «Права людини в дії» підготовлено та оприлюднено тематичний звіт з доступу до гуманітарної допомоги в умовах збройного конфлікту на Сході України: [українською](#) та [англійською](#) мовами.
- Готується тематичний звіт «Права людей з інвалідністю та збройний конфлікт». Але вже зараз на нашому сайті, у розділі [видань](#), можна ознайомитися зі звітом за результатами однойменної моніторингової місії проекту USAID «Права людини в дії».
- Проект USAID «Права людини в дії» готує до публікації тематичний звіт «Насильницька втрата приватної власності внаслідок воєнних дій на сході України». Цей звіт, так само, як всі інші, згодом буде доступний для ознайомлення на нашому [сайті](#).

¹ В рамках [проекту](#) з інституційного розвитку УГСПЛ за фінансової підтримки Уряду Швеції через Шведське агентство міжнародного розвитку ([Sida](#)).

² Правозахисна паспортизація розуміється як процес оцінки специфіки кожного регіону з позицій стану дотримання прав людини, визначення слабких місць, регіональних особливостей та потреб. Оцінка відбувається в ході постійного моніторингу дій органів місцевого самоврядування, який проводиться експертами неурядових організацій та за необхідності – спільно з працівниками Секретаріату Уповноваженого ВРУ з прав людини. Ця ініціатива реалізується завдяки фінансовій підтримці декількох проектів, які реалізуються УГСПЛ, а саме: проекту USAID «Права людини в дії», проекту «Права людини понад усе» (від Міністерства міжнародних справ Канади) та проекту інституційного розвитку від Уряду Швеції через Шведське агентство міжнародного розвитку (Sida).

³ За підтримки Sida.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Стратегічний судовий захист

Стратегічні справи УГСПЛ

Справа українських політв'язнів Миколи Карпюка та Станіслава Клиха

23 червня 2016 р. відбулась закрита нарада робочої групи при Міністерстві закордонних справ по питаннях звільнення в'язнів, що утримуються в РФ та на окупованій території Криму, у якій взяли участь юристки Центру стратегічних справ (ЦСС) УГСПЛ, представники правоохоронних органів, Секретаріату Омбудсмана, Міністерства юстиції, а також російські, кримські адвокати та правозахисники. Обговорювали, зокрема, наступні кроки по визволенню Миколи Карпюка та Станіслава Клиха та шляхи їх повернення в Україну.

У той же день юристка Центру приймала участь у [прес-конференції](#) по цій справі за участі російських адвокатів, родичів та правозахисників, під час якої говорила про психічний стан здоров'я С. Клиха та про те, що робиться для того, щоб допомогти Станіславу в юридичному, гуманітарному та суспільному аспектах.

Нагадаємо, що 26 травня 2016 р. суддя Верховного суду Чечні Вахід Ісмаїлов [засудив](#) Миколу Карпюка до 22,5 років ув'язнення в колонії суворого режиму, Станіслава Клиха – до 20 років ув'язнення. Захист українських політв'язнів не сумнівався, що вирок буде [обвинувальним](#).

Обидва українці вже підписали заяву про подачу апеляції на рішення суду.

Додаткова інформація по цій справі: «Міністерство юстиції України [спрямувало](#) в РФ запит на видачу утримуваного там громадянина України С.Клиха», – заявила перший заступник міністра юстиції України Наталія Севостьянова. Пані Севостьянова зазначила, що поки що немає реакції РФ на запит про видачу українця М. Карпюка. Також було наголошено, що набагато більше часу займає процедура повернення для виконання покарання, а не обміну. Відповідаючи на уточнювальне запитання, чи стосується це тільки Н. Карпюка або С. Клиха теж, вона сказала: «Так, теж».

Справа «Петухов проти України»

4 червня 2016 р. ЦСС УГСПЛ надав свою відповідь на заперечення Уряду України у справі «Петухов проти України». На стадію комунікації були винесені питання неналежної медичної допомоги в установах відбування покарання та незабезпечення гідних побутових умов для життя у цих установах. Заявник також скаржився на спосіб, у який проходили побачення з його дружиною, яка була також його захисником. Справа в тому, що більшість установ Державної пенітенціарної служби України не обладнані приміщеннями для побачень, де ув'язнені могли б обійняти чи хоча б потримати за руку своїх родичів.

Найбільш важливе питання, підняте в рамках цієї комунікації, становить відсутність в Україні законодавчої можливості перегляду вироку особі, засудженій до довічного ув'язнення. Європейському суду з прав людини (ЕСПЛ) належить вирішити, чи дотримала Україна положення статті 3 Конвенції, що забороняє нелюдське та таке, що принижує гідність, поводження чи покарання.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Відповідно до національного законодавства у заявника відсутнє право клопотання про скорочення терміну його ув'язнення та дострокового звільнення. Порушення права заявника сподіватися на можливість звільнення ще більше посилюється, з огляду на його незадовільний стан здоров'я, через недостатнє медичне лікування і погані умови тримання під вартою, в яких він досі перебуває. В Україні немає жодної можливості умовно-дострокового звільнення для довічно ув'язнених, в той час як існуючу процедуру помилування президентом не можна розглядати як засіб скорочення відбування покарання для такої категорії осіб.

Зазначена справа підтримується проектом USAID «Права людини в дії».

Скарга на відсутність доступу до екологічної інформації

15 червня 2016 р. юристи УГСПЛ надіслали до ЄСПЛ скаргу на відсутність доступу до екологічної інформації у суспільно активного громадського об'єднання. Заявник у справі привертає увагу публіки до гострих екологічних питань і приймає активну участь у громадських обговореннях та екологічних експертизах. Проте Державна фінансова інспекція (ДФІ) відмовилася надати об'єднанню-заявникові акт, що містить екологічну інформацію. ДФІ послалась на відповідь слідчого про те, що зазначений акт є доказом у кримінальному провадженні, тому не може бути розголошений. При цьому ні слідчий, ні ДФІ не пояснили своєї позиції і не навели мотивів обмеження доступу до екологічно важливих даних. Українські суди також виявилися неспроможні захистити права громадського об'єднання.

З приводу зазначених подій юристи УГСПЛ підготували скаргу до ЄСПЛ, в якій підняли важливе питання вільного доступу до інформації, яка містить особливу суспільну цінність.

В'язень отримає від України 3000 євро

Навіть людина, обвинувачена у найтяжчих злочинах, має права, які повинні неухильно дотримуватись. Нажаль, в Україні про це пригадують лише тоді, коли доводиться платити компенсацію за порушення.

Пана Анатолія Кривошея затримали 15 серпня 2001 р. за підозрою у крадіжці. Вже через тиждень інший затриманий повідомив міліції, що нібито вони разом із підозрюваним скоїли вбивство, сховавши тіла жертв у лісі. Відтворення подій на місці злочину відбулось без адвоката, який за законом мав бути присутнім і на цьому етапі слідства з огляду на тяжкість злочину. В результаті у 2004 р. суд, поклавши результати тих слідчих дій в основу обвинувального вироку, визнав пана Анатолія винним у скоєнні вбивств.

Засуджений вважав це рішення несправедливим та звернувся до ЄСПЛ, вимагаючи компенсувати йому матеріальну шкоду у розмірі € 50000 коштами з бюджету України, оскільки кримінальне провадження проти нього за крадіжку тривало понад десять років, а також на початковому етапі звинувачення його у вбивстві йому не надали адвоката.

Коли справу передали на комунікацію українському уряду в 2013 році, УГСПЛ розробила та подала свої правові позиції у відповідь на заперечення уряду. Приймаючи рішення на засадах справедливості, ЄСПЛ не тільки присудив виплатити пану Анатолію € 3000, як компенсацію моральної шкоди з огляду на порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенції) у зв'язку з надмірною тривалістю кримінальної справи, але й оголосив прийнятною скаргу щодо відсутності адвоката під час слідчих дій. Наразі УГСПЛ буде добиватися скасування цього вироку та його перегляду.

Більше деталей – за [посиланням](#).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Інші новини Центру стратегічних справ УГСПЛ

- **З 6 по 10 червня 2016 р.** відбулася конференція в Міжнародному кримінальному суді у Гаазі, де єдиним представником від України була УГСПЛ. На конференції, окрім інших, порушувались питання конфлікту на сході України.
- Продовжує свою роботу **Проект зі звільнення полонених** (Prisoners of War UA Project). На даний час підтримується близько двохсот справ постраждалих від подій на Сході України осіб. За червень 2016 року від імені колишніх полонених було подано дві скарги до ЄСПЛ, які стосуються порушення статей 2, 3, 5, 13 Конвенції.

Обговорено гендерні аспекти доступу жінок і чоловіків до правосуддя

9 червня 2016 р. юристки ЦСС відвідали конференцію, присвячену гендерним аспектам доступу жінок і чоловіків до правосуддя⁴, під час якої був представлений аналіз рішень суду про захист від дискримінації за ознаками статі, включаючи заяви міжнародного та українського законодавства про захист від дискримінації за ознаками статі, певні норми міжнародного права, ратифіковані ВРУ, прецедентне право ЄСПЛ і положення українського законодавства. Учасники дискусії визначили проблеми і тенденції в застосуванні національного законодавства і норм міжнародного права і розробили відповідні рекомендації.

Підсилення судового захисту прав жінок як на національному, так і на міжнародному рівні

21-23 червня 2016 р. УГСПЛ прийняла участь у регіональному тренінгу Європейського центру захисту прав людини (ЕНРАС) «Боротьба з насиллям проти жінок через судочинство», який було проведено у Варшаві на базі Гельсінського фонду з прав людини.

Програма заходу була зосереджена на обговоренні стратегічних справ щодо стосуються домашнього та сексуального насильства над жінками, аналізу практики Європейського суду з прав людини та Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок. Учасники розробили потенційні стратегії судового захисту прав жінок як на національному, так і на міжнародному рівні, а також обговорили шляхи подолання проблем невідповідності національного законодавства міжнародним стандартам захисту прав жінок.

Участь у круглому столі «Вища рада юстиції як агент змін в системі правосуддя»

22 червня 2016 р. юристка ЦСС УГСПЛ відвідала круглий стіл «Вища рада юстиції як агент змін в системі правосуддя: спільне обговорення та обмін думками з представниками громадських організацій». Основна увага була приділена питанню меж розгляду дисциплінарної справи – чи має Вища рада юстиції (ВРЮ) обмежуватися лише перевіркою фактів, викладених у скарзі, або може і повинна виходити за її рамки.

На думку представників ВРЮ, в будь-якому разі, підставою для порушення дисциплінарного провадження має бути конкретний факт, на який вказує скаржник. Новий Закон України «Про судоустрій та статус суддів» навіть не передбачає таку підставу для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, як порушення присяги. Було озвучено думку, що за межі

⁴ Координатор проектів ОБСЄ в Україні організував форум спільно з проектом USAID «Справедливе правосуддя» та Національним судовим інститутом Канади.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

скарги треба виходити, коли цього потребують публічні інтереси. Так само було відзначено, що за загальним правилом, застосування суддею норм матеріального права не підлягає перевірці, проте у виключних випадках це можливо (наприклад, коли є сумніви в неупередженості судді при застосуванні цих норм).

Федеральна служба безпеки Росії продовжує залякувати кримських татар

22 червня 2016 р. за участі ЦСС відбулася прес-конференція на тему «Справи кримських мусульман: за кухонні розмови про «тероризм» ФСБ тисне на родини затриманих». На сьогоднішній день Росією заарештовано та незаконно утримується в неволі 14 громадян України кримськотатарської національності, обвинувачених у тероризмі без жодних на те підстав, фактично – за «кухонні розмови». Справа першої четвірки вже розглядається Північно-Кавказьким окружним військовим судом. Решта десятеро наразі утримуються в СІЗО м. Сімферополь. Доки триває досудове слідство, на затриманих, а також на їх родини чиниться тиск, їх намагаються залякати.

Під час заходу були озвучені численні порушення фундаментальних прав затриманих, а також деякі подробиці з матеріалів справи кримського правозахисника Еміра-Усеїна Куку, який був членом контактної групи з прав людини та займався справами щодо викрадення та зникнення кримських татар на території окупованого півострова.

Так, адвокат кількох затриманих Еміль Курбедінов вважає, що екстремізм, тероризм та іслам перетворилися у Росії просто на інструменти боротьби з інакомисленням.

Директор Центру стратегічних справ УГСПЛ Михайло Тарахкало наголосив, що Російська Федерація перетворює Крим на територію жаху: ті, хто не асоціює себе з Росією, перебувають у небезпеці. *«Російські суди не дають можливості людям захистити себе»*, – сказав пан Тарахкало. – *«Вони просто навішують ярлики та публічно виставляють цих людей винними»*. На думку правозахисника справи проти кримських татар містять величезну кількість порушень, а це означає, що при розгляді їх у міжнародних інстанціях, зокрема, в ЄСПЛ, вони матимуть дуже хороші перспективи.

Координатор кампанії [#LetMyPeopleGo](#) Марія Томак закликала українців писати листи затриманим співвітчизникам, а саме **Руслану Зейтуллаєву, Нурі Прімову, Рустему Ваїтову та Ферату Сайфуллаєву**, які утримуються в російському СІЗО.

Більше деталей щодо результатів прес-конференції та адреса, на яку можна надіслати листи підтримки, знаходиться [за посиланням](#).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Доповідь УГСПЛ на круглому столі щодо судового захисту осіб в умовах збройного конфлікту

22 червня 2016 р. відбувся круглий стіл на тему «Судовий захист прав та свобод особи в умовах конфлікту в Україні та заяви щодо України до Європейського суду з прав людини»⁵, де були представлені доповіді суддів Верховного суду України, вищих спеціалізованих судів, а також суддів апеляційних судів Донецької та Луганської областей.

Під час заходу нами було презентовано роботу зі звільнення полонених проекту Центру стратегічних справ УГСПЛ та зроблено акцент на нормах національного законодавства та судовому захисті щодо конфлікту в Україні.

Пропонуємо вашій увазі [доповідь](#), зроблену юристкою Центру.

Підготовлено правову позицію для Конституційного суду України у справі за поданням Уповноваженого ВРУ з прав людини

У червні Центром стратегічних справ було **підготовлено правову позицію** для Конституційного суду України у справі за поданням Уповноваженого ВРУ з прав людини щодо відповідності Конституції України положень частини першої статті 294 та статті 326 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУАП) в частині, що передбачає виняток із загального правила набрання законної сили постановою судді після закінчення строку подання апеляційної скарги для постанов про застосування стягнення, передбаченого статтею 32 вказаного кодексу.

Юристи УГСПЛ підтримали позицію Уповноваженого і вважають, що вказані положення КУАП суперечать Конституції України, адже їх наявність дозволяє розгляд апеляційної скарги лише після відбуття адміністративного арешту та загалом робить неефективним апеляційне оскарження.

Допомога жертвам збройного конфлікту

УГСПЛ продовжує надавати допомогу особам, постраждалим внаслідок військових дій на сході країни. На сьогоднішній день проведено роботу більш ніж з двомастами особами. За червень було подано шість скарг та десять доповнень до ЄСПЛ.

Матеріали на сайті Центру стратегічних справ та УГСПЛ, на які рекомендуємо звернути увагу

- [«Забудовники вимагають від захисників озера Качине понад 195 тисяч гривень», «Науково-експертний висновок щодо статусу озера Качине в Дарницькому районі міста Києва», а також офіційне звернення на цю тему «УГСПЛ просить міністра екології проконтролювати порушення природного законодавства щодо озера Качине».](#)
- [«Лишение возможности купить государственную квартиру нарушило право собственности в свете статьи 1 Протокола № 1 к Конвенции».](#)
- [«Лишение государством лица свободы за деятельность в области прав человека нарушает статью 18 Конвенции».](#)

⁵ Захід відбувся за підтримки Проекту Ради Європи «Підтримка впровадженню судової реформи в Україні».

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

- [Екологи та правозахисники представили першу резолюцію у рамках екологічного проекту «Думайдан-2016»](#): документ покликаний вплинути на ситуацію із українським законодавством щодо збереження зелених зон.

Безкоштовна правова допомога

[Мережа громадських приймалень УГСПЛ](#) продовжує надання безоплатної правової допомоги, проведення інформаційно-просвітніх заходів в галузі прав людини, а також документування злочинів серед категорій населення, які стали свідками порушень прав людини в окупованому Криму чи зоні проведення АТО⁶.

Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках програми «Права людини в дії» підтримує діяльність приймалень в м. Слов'янськ, Бахмут, Маріуполь, Красноармійськ та Кривий Ріг.

Успішні справи громадських приймалень

Юристи УГСПЛ допомогли ошуканому клієнту “Ощадбанку” відсудити свої гроші

До Львівської приймальні УГСПЛ звернувся пан Василь⁷ із проханням допомоги повернути заощадження, які він поклав на депозит до “Ощадбанку”. Банк категорично відмовлявся повертати кошти своєму клієнту.

Ця історія почалась ще у 2013 році: пан Василь, як годиться, уклав та підписав з банком договори, поклавши на рахунок всі свої заощадження, які збирав не один рік та зберігав в тому ж відділенні. Повертаючись додому, втішав себе думкою, що у банку все ж безпечніше тримати кошти, ніж вдома. Коли ж він вирішив продовжити депозитні договори, у відділенні йому відмовили, бо не знайшли відповідних рахунків в системі обліку банку. Виявляється, непорядні співробітники банку підписували договори із клієнтами, проте їхні гроші не розміщували на рахунках банку, а привласнювали собі.

«У листі з філії банку мені пояснили, що мої депозитні договори не зареєстровані в системі обліку банку та відповідно кошти по таких до каси банку не вносились. А ще сказали, що документи (квитанції) про внесення коштів на депозитні рахунки нібито не відповідають певній формі», – розповідає ошуканий вкладник. Проте з такою позицією банку категорично не згодні юристи Львівської приймальні УГСПЛ, за допомогою до яких у розпачі звернувся ошуканий клієнт банку.

Суд, ознайомившись із матеріалами справи, став на сторону потерпілого і зобов'язав “Ощадбанк” взяти на себе відповідальність за привласнення коштів клієнтів своїми співробітниками та повернути гроші вкладнику. Наразі пан Василь чекає на відкриття виконавчого провадження для примусового стягнення коштів з банку через виконавчу службу.

Детальну інформацію про цю справу можна знайти за [посиланням](#).

⁶ Між приймальнями налагоджена комунікація, відповідно, за потреби, запит від громадян оперативно спрямовується належному юристу для ефективної допомоги. УГСПЛ також проводить систематичні виїзні засідання для надання безоплатної правової допомоги згідно розробленого графіку (інформація про це заздалегідь поширюється в місцевих ЗМІ).

⁷ Повне ім'я не надається з міркувань конфіденційності.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Юристи Львівської приймальні УГСПЛ допомагають мешканцям будинку, біля якого розпочали незаконну забудову

Львів'яни б'ють на сполох – незаконні забудови перетворились на вірусне захворювання, яке швидко розповсюджується містом. Але будівництво по спорудженню багатоквартирного житлового будинку з вбудованим магазином, котре намагалися проводити без необхідного пакету дозвільних документів, вдалося призупинити. Львівська влада спочатку закривала очі на все це та своїми рішеннями і діями фактично спровокувала виникнення цієї ситуації. Проте обурені мешканці сусідніх будинків мовчати не стали і почали активно відстоювати свої права, звернувшись по допомогу до правозахисників.

На жаль, ситуація із незаконною забудовою стає нормою життя для львівської громади. Лише активні дії мешканців, що були підтримані громадськими активістами, кваліфікована і своєчасна юридична допомога юристів УГСПЛ та резонанс конфліктної ситуації не дозволили забудовнику реалізувати власні задуми.

Детальну інформацію про цю справу можна знайти за [посиланням](#).

Ужгородські юристи УГСПЛ допомогли учаснику АТО отримати законну винагороду

До громадської приймальні УСГПЛ у м. Ужгороді звернувся пан Олександр⁸, військовослужбовець та учасник антитерористичної операції. Його колеги по військовій службі законно отримали додаткову винагороду за виконання окремих бойових завдань під час безпосередньої участі у воєнному конфлікті, яка на той час складала 1000 гривень за добу. Натомість Олександр опинився серед десятків тих, хто такої винагороди не отримав.

Спираючись на законодавство, юристи УГСПЛ допомогли підготувати інформаційний запит для відповідної військової частини, з проханням надати йому копії необхідних документів для нарахування та виплати додаткової винагороди. У відповідь клієнту повідомили, що усі необхідні документи були знищені у зоні проведення АТО. Далі було написано рапорт з проханням, відповідно до процедури, направити усі необхідні документи до органів військового управління (штабу АТО) для нарахування та виплати такої винагороди, а також надати витяг з наказу керівника АТО про оцінку бойових дій. Також Олександр звернувся зі скаргою до військової прокуратури Західного регіону України, у якій просив вжити заходів, які зможуть вплинути на виплату йому додаткової винагороди.

В результаті пан Олександр отримав виплату у розмірі 15 тисяч гривень.

Треба зазначити, що дана проблема стосується великої кількості військовослужбовців та вже набула системного характеру. Саме тому юристи радять військовим та усім, хто бере участь в АТО, приділяти увагу «профілактиці» проблеми та слідкувати за правильністю заповнення документів, які в подальшому будуть необхідні для отримання певних пільг чи виплат.

Детальніше за [посиланням](#).

Юристи УГСПЛ допомогли юнаку нарешті отримати чорнобильське посвідчення

Йосиф Іванович⁹, ліквідатор аварії на ЧАЕС 1-ої категорії, ще з 2012 року намагався довести Львівській обласній державній адміністрації, що його син має законне право на статус

⁸ Повне ім'я не надається з міркувань конфіденційності.

⁹ Повне ім'я не надається з міркувань конфіденційності.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

потерпілого від Чорнобильської катастрофи, оскільки він має важкі захворювання та інвалідність з дитинства, спричинені аварією. Статус чорнобильця хлопець втратив із настанням повноліття. Юристи Львівської приймальні УГСПЛ допомогли юнаку повернути посвідчення чорнобильця.

Унікальність цієї історії у тому, що саме суд, а не спеціальна медична комісія встановили причинно-наслідковий зв'язок захворювання та інвалідності із дією іонізуючого випромінювання внаслідок аварії на ЧАЕС.

«Це був перший випадок у мене (до речі, і серед моїх колег також), коли суд самостійно зробив такий висновок всупереч лікарській комісії, і суди вищої юрисдикції залишили його в силі. Тому ми вирішили подати в суд на Департамент соціального захисту населення, щоб зобов'язати їх внести відповідне подання для видачі посвідчення на основі цього рішення про зв'язок хвороби з ЧАЕС. І в результаті примусового виконавчого провадження (яке, до речі, йшло через Київ) клієнту нарешті видали посвідчення», – розповідає юрист приймальні Ніна Хома. Деталі – за [посиланням](#).

Інші справи громадських приймалень

- Рівненські пенсіонери відстояли право на інформацію [завдяки](#) юристам громадської приймальні УГСПЛ:
Пенсіонери села на Рівненщині, завдяки юристам Спілки у регіоні, змогли добитись права на інформацію у судовому порядку, оскільки сільська рада відмовляла ним у задоволенні їхніх прав.
- Юристи УГСПЛ [допомогли](#) вирішити суперечку між викладачами та адміністрацією черкаського вишу.
- Юристи громадської приймальні УГСПЛ у Хмельницькому [допомогли](#) інваліду війни довести право власності на автомобіль.
- Юристи Луцької приймальні УГСПЛ [допомогли](#) жінці з інвалідністю захистити її права.
- Помилка у прізвищі на заваді права власності – юристи УГСПЛ на Хмельниччині [допомогли](#) місцевій жительці подолати одну з поширених проблем регіону.
- [Відлуння кріпосного права](#): фактично багаті селяни не можуть себе такими відчуті:
Мова йдеться про проблему тернополянина, який не може повною мірою користуватися правом власності на земельний пай через мораторій. Справа вже дійшла до ЄСПЛ.
- Карна справа на рома-переселенця має ознаки дискримінації – [правозахисники](#):
Справа Чугуївської правозахисної групи з захисту прав ромського переселенця, якого звинувачували у хуліганстві, у якій допущено ряд значних порушень та явною є ознака дискримінації.
- Юристи УГСПЛ в Чернігові [допомогли](#) сім'ї загиблого бійця батальйону «Донбас» встановити через суд факт його перебування у зоні АТО. Нацгвардія відмовляла у відповідному статусі.
- Юристи Луцької приймальні УГСПЛ [допомогли](#) жінці з інвалідністю захистити її права:
Департамент соціальної політики вимагав від місцевої жительки, пенсіонерки та особи з інвалідністю повернути неправильно виплачену допомогу в розмірі понад 33 тисячі гривень. Наразі справа вичерпана на користь жінки.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Інші події в сфері в сфері безоплатної правової допомоги

Правова просвіта від Черкаської приймальні УГСПЛ

Юристи громадської приймальні УГСПЛ у Черкасах [здійснили](#) виїзний візит до смт. Катеринопіль Черкаської області, основною метою якого стала правова допомога населенню та його правова просвіта.

Згадана приймальня віднайшла ще одного партнера в роботі – Катеринопільську районну бібліотеку. Знайомство розпочалося з перегляду документальної стрічки з колекції Docudays UA «Абетка», після якого обговорювалися основні проблеми на часі, зокрема порушення прав дітей та прав людей в умовах воєнних конфліктів. Під час дискусії учасники також намагалися провести паралелі з сьогоденням – порушенням прав у зоні АТО та загалом порушенням прав дітей на решті території України.

Як отримати одноразову грошову допомогу від держави?

У зв'язку із юридичною необізнаністю, далеко не всі знають, що від держави можна отримати одноразову грошову допомогу, яка призначається пільговим категоріям, а також тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах, спричинених соціальним становищем. Зазвичай, люди соромляться запитати, чи можуть вони на неї розраховувати, а точніше – бояться почути відмову.

Юристи громадської приймальні УГСПЛ у м. Суми, спілкуючись з клієнтами, приділяють цій темі окрему увагу. Неабиякий інтерес вона викликає у родин переселенців, адже вони опинилися в складних життєвих умовах.

Пропонуємо Вашій увазі [алгоритм дій](#) від юристів УГСПЛ на прикладі конкретної родини переселенців.

Навчання в сфері захисту та просування прав людини

Навчання адвокатів та юристів

Навчальний візит до Інституту CEELI в Празі

9 травня 2016 р. група з 23 адвокатів та юристів зі всієї України – випускників та експертів Дистанційного курсу навчання адвокатів правам людини програми «[Міжнародне право на захист громадських інтересів](#)» – з навчальним візитом¹⁰ відвідала Інститут «Центрально- та Східноєвропейська правова ініціатива»/CEELI (Прага, Чехія).

Візит, що пройшов у форматі інтерактивного семінару та дискусій, мав за мету детальний розгляд практики ключових світових органів захисту прав людини: таких, як Комітет з прав людини та інших механізмів захисту прав людини в системі ООН, підходи та практика Міжамериканського суду, а також можливе застосування рішень вказаних органів у справах щодо захисту прав людини в Україні.

¹⁰ Візит був організований Інститутом CEELI у співпраці з УГСПЛ

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Учасники разом з експертами та практикуючими юристами працювали по таких цікавих темах, як аналіз процедур ООН при поданні скарг, спеціальні процедури Ради з прав людини, умови прийнятності індивідуальних повідомлень в Комітет з прав людини та роль юриста у процесі виконання рекомендацій, окремі аспекти практики Комітету з прав людини (свобода пересування, свобода мирних зібрань), практика Міжамериканського суду тощо.

Зустріч адвокатів прав людини зі спеціальним доповідачем ООН з питань незалежності суддів та адвокатів у м. Белград

10-13 червня 2016 р. у м. Белград, Сербія відбулася зустріч¹¹ випускників Дистанційного курсу навчання адвокатів правам людини зі спеціальним доповідачем ООН з питань незалежності суддів та адвокатів пані Монікою Пінто¹².

Під час заходу, в якому взяли участь представники Мережі будинків прав людини, адвокати й правозахисники з Молдови, Білорусії, Азербайджану та Росії, а також троє українських адвокатів-випускників курсу, було обговорено актуальні проблеми щодо незалежності адвокатів та сучасних ризиків для захисників прав людини.

Зазначимо, що серед учасників був і видатний юрист та правозахисник з Азербайджану Інтигам Алієв, який переслідувався владою за свою правозахисну діяльність та був нещодавно звільнений з місць несвободи після незаконного та політично вмотивованого ув'язнення.

¹¹ Подія організована за підтримки мережі Будинків прав людини, Юсом (Адвокатський комітет з прав людини, Сербія), Будинку прав людини Белград, Міжнародної асоціації адвокатів та Управління Верховного комісара ООН з прав людини.

¹² Пані Моніка Пінто – професор міжнародного права та права в галузі прав людини на юридичному факультеті Університету Буенос-Айреса, де на даний час є деканом. Крім того, пані Пінто є асоційованим членом Інституту міжнародного права та одним з міжнародних радників Американського інституту права з міжнародних відносин четвертого скликання. Є авторкою чисельних наукових статей та зробила значний внесок у розвиток міжнародного права в галузі прав людини.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Формальна освіта

Обговорення виконання Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини

8 червня 2016 р. експерти освітнього напрямку УГСПЛ та Всеукраїнської освітньої програми «Розуміємо права людини» (РПЛ) взяли участь у засіданні III тематичної підгрупи «Соціальні, економічні та інші права», що організовувалась Міністерством соціальної політики, з метою обговорення виконання зазначеного Плану дій. *Детальна інформація щодо засідань всіх тематичних груп доступна [за посиланням](#).*

Згідно Звіту за результатами імплементації Національної стратегії в області прав людини за I квартал 2016 року, експертами Програми розпочато роботу з розробки пропозицій конкретних заходів з усунення недоліків в реалізації освітнього компоненту Плану дій.

Участь у громадському обговоренні бачення нової української школи

13 червня 2016 р. представники програми РПЛ взяли участь у громадському обговоренні бачення нової української школи, яке відбулося у форматі стратегічної сесії за участі Міністра освіти і науки України Лілії Гриневич. У ході обговорення визначались механізми переходу від освіти, зорієнтованої на передачу знань, до освіти, зорієнтованої на оволодіння предметними і життєвими компетентностями. Представники Програми внесли пропозиції щодо обов'язкового включення в Концепцію розвитку «нової школи» і освітній простір в цілому принципів і стандартів поваги до прав людини і основоположних свобод, прав дитини, що вироблені в рамках ООН та Ради Європи.

Також було наголошено, що в сучасних умовах є нагальна потреба законодавчого закріплення за державою зобов'язань у сфері освіти з прав людини, і що відсутність будь-яких згадок у проекті Закону про освіту ускладнює процес впровадження освіти з прав людини та реалізацію Національної стратегії з прав людини. *Більше інформації знаходиться за [посиланням](#).*

Участь у публічному обговоренні проектів стандартів підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Соціальна робота»

13 червня 2016 р. представники РПЛ під час зустрічі, що відбувалась, зокрема, за участі віце-прем'єр-міністра України Розенка П.В. та членів комісії з питань розробки стандартів підготовки здобувачів, внесли свої пропозиції до проектів стандартів, які ґрунтуються на міжнародних стандартах з прав людини та забезпечують реалізацію Національної стратегії з прав людини.

Неформальна освіта для різних цільових аудиторій

Тренінг «Свободи під погрозами: безпекові рекомендації громадським спостерігачам на акціях із високим ступенем конфліктності»

12 червня 2016 р. у Києві відбувся Марш рівності в рамках ЛГБТ-форуму «КиївПрайд-2016». Напередодні події експерти Центру громадянських свобод та групи громадського спостереження «ОЗОН» організували [спеціальне навчання](#) для громадських активістів, які висловили бажання здійснювати моніторинг дій правоохоронців під час Маршу. Зокрема, керівником аналітичного напрямку УГСПЛ Олегом Мартиненко було проведено практично-орієнтовані заняття «Вчимося правильно фіксувати дії поліції».

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

В Ужгороді розповіли про документування воєнних злочинів

15 червня 2016 р. відбувся семінар «Порівняльний аналіз військових подій на Балканах та в Україні. Правовий захист». Основна аудиторія заходу – внутрішні переселенці та журналісти.

«Проблема документування воєнних злочинів – це проблема навіть не державного значення, це проблема загальнолюдського масштабу. Я нагадую що подібні злочини не мають строку давності, й тому переміщеним особам та учасникам бойових дій, в першу чергу слід задокументувати свої свідчення. Солідарність, яку проявили боснійці та хорвати у документуванні злочинів проти людства, слід продемонструвати й нам – українцям», – заявив Борис Кондратюк, координатор громадської приймальні УГСПЛ в м. Ужгород.

Тренінг «Вступ до прав людини» для юристів та працівників громадських приймалень УГСПЛ

11-15 червня 2016 р. в Освітньому домі прав людини в Чернігові (ОДПЛ-Чернігів) пройшов тренінг¹³, який мав на меті сформувати у 29 учасників (здебільшого, юристів) розуміння підходу до консультування, орієнтованого на права людини, і надати їм усі необхідні інструменти для його використання.

Навчання допомогло юристам-практикам ознайомитися з філософсько-етичними основами їхньої повсякденної роботи, оскільки містило інформацію щодо сучасної концепції прав людини, її еволюції та філософії, а також цінностей прав людини у співвідношенні до юридичних норм. Окремі змістовні блоки сформували уявлення про можливі дії на захист громадських інтересів, системи захисту прав людини, антидискримінаційні закони в Україні та практичну роботу приймалень УГСПЛ.

Тренінги для модераторів кіноклубів

7-9, 17-19 та 21-23 червня 2016 р. на базі Queer Home-Київ відбулись тренінги двох рівнів для модераторів кіноклубів Docudays UA при бібліотеках, громадських організаціях та приймальнях східних регіонів. Їхньою метою була не тільки демонстрація можливостей кіноклубу, як інструменту з просвіти щодо прав людини, але і знайомство з базовими темами сфери прав людини, а саме: філософія, еволюція, основні поняття, механізми захисту прав людини – національні та міжнародні, дії на захист прав людини, методи та інструменти організації та проведення кінопоказів для різних цільових груп.

¹³ Семінар організований за фінансової підтримки уряду Канади через Міністерство міжнародних справ Канади в рамках проекту «Права людини понад усе».

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Було також опрацьовано формат та алгоритм дій щодо реалізації інформаційних та просвітницьких заходів для просування ідеї прав людини та протидії дискримінації. Окрім того, було проведено сесію з планування можливостей та шляхів перетворення клубів на осередки громадянської активності в інтересах становлення культури прав людини.

Захід в рамках Літньої школи юридичної практики

17 червня 2016 р. в рамках Літньої школи юридичної практики, що проходить на базі Апеляційного суду Чернігівської області, студенти юридичних факультетів декількох ВНЗ відвідали ОДПЛ-Чернігів¹⁴, де ознайомились із його структурою та метою діяльності, взяли участь у майстер-класі щодо загального розуміння прав людини та практичних завданнях, а також змодельювали навчальний судовий процес.

Говорячи про свої враження, учасники підкреслили, що під час зустрічі вони вперше ознайомились з методами навчання, які не використовуються в навчальному процесі в їх закладах. Окрім того, важливим для них був той комплекс знань про права людини, який не охоплюється звичайними навчальними дисциплінами, що викладаються на юридичному факультеті.

Семінар українсько-польського проекту «Співпраця місцевої влади і громадських організацій. Просування добрих практик»

27-30 червня 2016 р. пройшов перший семінар зазначеного проекту¹⁵, який мав на меті надати представникам громадських організацій та органів виконавчої влади, місцевого самоврядування з Полтавської, Чернігівської та Сумської областей теоретичну підготовку щодо мислення в категоріях прав людини і правової держави та принципів місцевого самоврядування.

¹⁴ Захід проводився громадською організацією-членом УГСПЛ MART в рамках плану дій Програми РПЛ, що передбачає розробку моделі спільної з судами організації практики студентів юридичних спеціальностей.

¹⁵ Проект реалізується УГСПЛ в рамках Програми РПЛ, а також Гельсінським Фондом з прав людини (Польща), громадською організацією «MART», Центром гуманістичних технологій «АХАЛАР» (Україна) в рамках Польсько-канадської Програми підтримки демократії. Всього у проекті беруть участь сім груп: по дві з Сум/Сумської області, Полтави/Полтавської області і три групи з Чернігова та Чернігівської області. Кожна група складається з двох членів ГО/громадських активістів та представника місцевого самоврядування (всього три людини). Від кожної області поза конкурсом відбирався один представник офісу реформ і один журналіст.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Тренінг проекту «Молоді голоси за мир»

22-25 червня 2016 р. пройшов другий тренінг проекту¹⁶ «Молоді голоси за мир», який є кроком до діалогу між громадянськими суспільствами України та Росії, під час якого активісти опрацьовували поняття «конфлікт» та дізнались про інструменти миротворчості та їхнє практичне застосування.

На основі діалогових груп учасники обговорили, що саме вони можуть зробити для того, щоб налагодити взаєморозуміння між своїми суспільствами. Протягом літа учасники підготують кілька миротворчих ініціатив, які пізніше будуть втілювати власними силами.

Правозахисниця: обличчя сили

30 червня 2016 р. в Американському домі (Київ) відбулась [лекція](#) вірменської правозахисниці, засновниці Жіночого ресурсного центру в Єревані Лари Агаронян. Правозахисниця розповіла про відстоювання прав жінок у Вірменії та на Кавказі в цілому, наклепницькі кампанії і розпалювання ненависті проти активісток як вияв реакції консервативного суспільства на громадську активність жінок. Також піднімалися питання, що означає бути правозахисницею на Кавказі, з якими викликами стикаються жінки, які стають на стежку захисту прав людини у пострадянських суспільствах, де останнім часом посилюються націоналістичні та мілітаристські настрої, з чого почалося протистояння «західних» цінностей із цінностями «традиційними» і яка роль проросійської пропаганди у компрометуванні діяльності правозахисників у сусідніх державах?

Після лекції відбулась панельна дискусія на тему гендерного аспекту правозахисної діяльності за участі Лари Агаронян, а також українських правозахисниць Тетяни Печончик (Центр інформації про права людини), Дар'ї Свиридової (УГСПЛ), Олександри Матвійчук (Центр громадянських свобод, Євромайдан SOS) та Ане Тусвік Бонде (Фонд Домів прав людини, Осло, Норвегія).

Також було презентовано фотовиставку «[Правозахисниця: обличчя сили](#)», яка демонструє 18 портретів жінок, що працюють у правозахисних організаціях Мережі Домів прав людини.

¹⁶ Проект адмініструє і реалізує ОДПЛ-Чернігів за підтримки Організації з безпеки і співробітництва в Європі (Бюро з демократичних інститутів і прав людини), Норвезького Гельсінського Комітету, УГСПЛ, а також ряду інших організацій.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Заходи організовано Освітнім домом прав людини в Чернігові спільно з Американським домом та УГСПЛ за підтримки Фонду Домів прав людини та Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

Відеозапис лекції доступний за [посиланням](#).

Заплановані заходи

Анонсуємо XII Всеукраїнську школу з прав людини

Школа, яку організовує Українська Гельсінська спілка з прав людини за фінансової підтримки проекту USAID «Права людини в дії», цього року проходитиме з **8 по 15 серпня** в Освітньому домі прав людини в Чернігові.

Протягом 8 днів учасники підвищать обізнаність про права людини та механізми їх захисту, навчатися помічати права людини та їх порушення у повсякденному житті, підвищать розуміння толерантності та недискримінації, навчаться планувати ефективну діяльність у сфері прав людини.

Більш детально про школу можна дізнатися за [посиланням](#).

Головні події в сфері прав людини:

Відбувся міжнародний форум ЛГБТ «КиївПрайд2016»

3 по 12 червня 2016 р. в м. Києві успішно пройшов 5-й Міжнародний Форум ЛГБТ КиївПрайд2016 під гаслом «Безпека людини – розвиток країни!». Програмою було передбачено понад 15 заходів (круглі столи, дискусії, кінопокази, тренінги та виставки), а також мирну правозахисну ходу – Марш Рівності на підтримку ідеї рівних прав для всіх,

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

незважаючи на сексуальну орієнтацію, ґендерну ідентичність чи інші ознаки. Близько 2000 людей, не менш ніж половина яких не належать до ЛГБТ-спільноти, прийшли, щоб висловити солідарність та підтримати дискриміновану групу і її право на безпеку.

Деталі щодо Міжнародного форуму – [за посиланням](#).

Також зазначимо, що УГСПЛ підтримала проведення Міжнародного ЛГБТ форуму та Маршу Рівності. Зокрема, було підписано декларацію підтримки та узгоджене питання юридичної допомоги заходу в разі необхідності. На початку червня на сайті Спілки [були опубліковані](#) два інтерв'ю з представниками Спілки щодо проведення Маршу Рівності в Києві, а також прав ЛГБТ в Україні загалом. Також прийнято участь у прес-конференції за результатами Маршу Рівності.

Обмін українських політ'в'язнів Геннадія Афанасьєва і Юрія Солошенка

14 червня 2016 р. засуджених у Росії українців Юрія Солошенка і Геннадія Афанасьєва обміняли на громадян України Олену Гліщинську та Валерія Діденка.

Пані Гліщинська звинувачується за статтю 110, частина 2, Кримінального кодексу України за підготовку та участь в організації оголошення автономії Бессарабії – суд визнав її винною 13 червня. Пан Діденко – проросійський журналіст з Одеси, який визнав свою провину та утримувався під вартою за цією ж статтю. Його було звинувачено в сепаратизмі та створенні «Бессарабської народної ради» і засуджено до трьох років позбавлення волі.

[Правозахисники стверджують](#), що правових основ цього обміну не було: коли йдеться про передачу засуджених осіб, діє так звана Мінська конвенція, але вона передбачає, що йдеться про злочинців, які чинять протиправні дії, але мають громадянство іншої держави. Тоді є певні правові підстави, але в цьому випадку вони відсутні. Це не екстрадиційні обміни, а суто політичні рішення, які не регулюються правовими підставами.

Офіційно опубліковано Зміни до Конституції України в частині правосуддя

Офіційна газета Верховної Ради «Голос України» опублікувала закон про внесення змін до Конституції в частині правосуддя. Згідно з його прикінцевими та перехідними положеннями, зміни до Конституції України в частині правосуддя набудуть чинності за три місяці з наступного після опублікування закону дня (тобто з 30 червня 2016 року).

В той же самий час положення щодо можливості визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду (Гаага, Нідерланди) набуде чинності за три роки з наступного після опублікування закону дня.

Кабінет міністрів призначив нового Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини

[Рішення](#) було ухвалене у розпорядженні № 443 від 24 червня, яке розмістили на урядовому порталі. Відтепер посаду обійматиме Іван Ліщина, адвокат, який, зокрема, займався представленням інтересів українських громадян в ЄСПЛ.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Терористи вербують дітей і використовують їх як «живий щит» – звіт Держдепу

«Бойовики російсько-терористичних формувань вербують у свої ряди неповнолітніх жителів територій, які непідконтрольні центральному уряду, і де влада не здатна забезпечити заборону на використання дітей у збройному конфлікті. Проросійські сепаратисти також продовжують використовувати дітей як інформаторів, а також в якості «живого щита», – про це йдеться в новому щорічному звіті Державного департаменту США щодо ситуації з торгівлею людьми у світі.

Більше читайте [тут](#); звіт доступний англійською мовою [тут](#).

Україна наполягає на доступі ЮНІСЕФ до тяжкохворих дітей на сході України

Сторони мирних переговорів у Мінську [домовилися про тісну співпрацю](#) (посилання англійською мовою), коли мова йде про безпеку дітей і молоді в окупованих Росією територіях східної частини України.

«Ми повинні зробити щось з дітьми, які були розлучені зі своїми батьками, і дітьми-сиротами, які страждають від військового конфлікту. Всі сторони домовилися про тісну співпрацю з ЮНІСЕФ та іншими експертами стосовно цього питання», – заявив представник ОБСЄ на переговорах Мартін Зайдік.

Результативна зустріч омбудсменів України та Росії

«Вдалося домовитися про переміщення з АР Крим на територію, підконтрольну Уряду України, 18 засуджених осіб», – про це Уповноважений Верховної Ради України з прав людини заявила після [зустрічі](#) з Уповноваженим з прав людини у Російській Федерації Тетяною Москальковою, що відбулася у Мінську 21 червня 2016 р.

«Ми досягли домовленості щодо 18 ув'язнених, але це неповний перелік. Ми обмінялися списками, ми їх звірили. Мій список трохи більший, він налічує біля 40 осіб. Я передала його Тетяні Миколаївні для подальшого обговорення. Обговорювалося багато тем, а рішення щодо них знайдемо під час наступних зустрічей. Сподіваюся, вони відбудуться найближчим часом і обов'язково за участю правозахисників обох країн», – зазначила Валерія Лутковська.

Жителів окупованих територій одружуватимуть за день

Міністерство юстиції розробляє механізм спрощеної реєстрації шлюбу особами, які проживають на тимчасово окупованих територіях Донбасу та Криму. Про це [заявив](#) міністр юстиції України Павло Петренко: «У Сімейному кодексі є певні строки – 30 днів з моменту подачі заяви на реєстрацію шлюбу. Ми маємо ідею, щоб для тих осіб, які проживають на тимчасово окупованих територіях, забезпечити реєстрацію шлюбу невідкладно по їхній заяві, якщо вони подають таку заяву до будь-якого РАГСу по всій території України, без будь-яких бюрократичних процедур, передбачених чинним сімейним законодавством».

За словами міністра, українські громадяни, які проживають на тимчасово окупованих територіях, вже дуже активно користуються нещодавно запровадженою можливістю про отримання за спрощеною процедурою українських документів про засвідчення факту народження дитини або смерть – за три місяці дії процедури нею скористалося майже 6 тис. осіб.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Захист та порушення прав внутрішньо переміщених осіб з боку держави

- **Кабмін скасував проставлення міграційних штампів в посвідченнях переселенців**

Кабінет міністрів України скасував проставлення (посилання російською мовою) Державною міграційною службою штампів в посвідчення вимушених переселенців про проживання на підконтрольній території.

УГСПЛ вітає довгоочікувані зміни до Постанови Уряду № 509 від 1 жовтня 2014 року «Про облік осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції», які зрештою повинні здійснити процедуру видачі довідки переміщеним особам відповідно до Закону № 2166 «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантій дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

«Головне питання, пов'язане зі зміною постанови № 509 – довідка діє безстроково та вилучається пункт, який раніше визначав повноваження міграційної служби про проставлення відмітки в довідці про місце постійного проживання особи та контролі за цією особою», – пояснив заступник міністра соціальної політики Віталій Мушинін.

- **Постанова №637 – новий удар Кабміну по правах переселенців**

Постанова Кабінету Міністрів України № 637 «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» від 5 листопада 2014 року, яка була доповнена 8 червня Постановою № 365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам», тепер містить дискримінаційні положення, які порушують Закон України № 2166.

Істотні зміни були внесені стосовно призначення (продовження) соціальних виплат ВПО. На переконання урядовців, це дозволить повернути пенсії переселенцям вже впродовж місяця – до 8 липня. Натомість, правозахисники стверджують: нова редакція посилює контроль за переселенцями і порушує їхні конституційні права. Ця Постанова буквально усуває позитивні аспекти законодавчих актів, які були прийняті раніше у відношенні переміщених осіб. Насправді, затверджено загальний контроль щодо здійснення соціальних виплат ВПО за місцем їх фактичного проживання/перебування. Таким чином, для того, щоб отримати соціальну виплату або зареєструватися, ВПО повинні пройти через принизливу процедуру реєстрації і контролю з боку влади, міграційної служби та Служби безпеки України.

Україна та ООН домовилися про створення спільної групи з моніторингу СІЗО

Голова Служби безпеки України Василь Грицак анонсував створення спільної з ООН групи з моніторингу українських слідчих ізоляторів (СІЗО) з метою запобігання катуванням.

«... У нас була зустріч із Шимоновичем¹⁸, у нас була конструктивна розмова, домовилися про подальшу співпрацю та створення спільної групи, яка буде вирішувати подібного роду нюанси фактично онлайн, щоб не допустити в подальшому подібних звинувачень України тощо», – повідомив В. Грицак.

¹⁸ Іван Шимонович – помічник Генсека ООН з прав людини.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Норму Закону України «Про психіатричну допомогу» визнано такою, що суперечить Конституції України

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини звернулася до Конституційного Суду України з клопотанням «визнати, що положення частини першої статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу» в частині, що передбачає, що особа, визнана у встановленому законом порядку недієздатною, госпіталізується до психіатричного закладу на прохання або за згодою її опікуна, не відповідає положенням частин першої та другої статті 29 Конституції України в тій мірі, в якій воно дозволяє госпіталізацію особи, визнаної у встановленому законом порядку недієздатною, до психіатричного закладу на прохання або за згодою її опікуна, без судового рішення, прийнятого за результатами перевірки обґрунтованості та необхідності такої госпіталізації в примусовому порядку».

Конституційний Суд України підтримав це подання та визнав норму Закону України «Про психіатричну допомогу» такою, що суперечить статті 29 Конституції України.

Верховна рада прийняла новий закон про судоустрій і статус суддів

Зокрема, документом передбачається (посилання російською мовою), що з 1 січня 2017 року оклад судді місцевого суду складе 15 мінімальних зарплат, судді апеляційного суду або вищого спеціалізованого суду – 25 мінімальних зарплат. Надалі передбачено підвищення окладів.

Документ також передбачає скасування інституту «призначення судді на посаду вперше» і зайняття посад суддями тільки безстроково. До законопроекту включена норма, яка передбачає, що суд утворюється, реорганізується і ліквідується законом. Президент позбавляється повноважень щодо утворення та ліквідації судів своїм указом.

При цьому повноваження ВРУ щодо надання згоди на затримання судді або утримання під вартою чи арештом до винесення обвинувального вироку судом передається до органу системи правосуддя – Вищої ради правосуддя.

Представники ромської нацменшини в Україні продовжують залишатися однією з найбільш вразливих соціальних груп

14 червня 2016 р. відбувся круглий стіл, організований Бюро Всесвітньої організації з охорони здоров'я в Україні, під час якого було презентовано результати дослідження з питань здоров'я і харчування населення народності рома в Україні. Результати проведеного аналізу засвідчили, що представники ромської національної меншини в Україні продовжують залишатися однією з найбільш вразливих соціальних груп, що піддаються систематичній маргіналізації, стигматизації та дискримінації.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Цей Дайджест розсилається раз на місяць по електронній пошті з метою інформування про діяльність УГСПЛ, а також інші актуальні питання зі сфери прав людини в Україні.

Для його отримання треба заповнити [цю коротку форму](#) (її заповнення займає менше 1 хвилини!)

Також кожен бажаючий у будь-який може ознайомитися з українською та англійською версіями цього Дайджесту на сайті УГСПЛ www.helsinki.org.ua або на нашій сторінці у Facebook <https://www.facebook.com/Ugspl/?fref=ts>.

Цій дайджест було розроблено завдяки щедрій підтримці американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID або Уряду Сполучених Штатів Америки.

Американський народ, через USAID, надає економічну та гуманітарну допомогу по всьому світу понад 50 років. В Україні допомога USAID надається у таких сферах як: економічний розвиток, демократія та управління, охорона здоров'я і соціальний сектор. Починаючи з 1992 р., Агентство США з міжнародного розвитку надало Україні технічну та гуманітарну допомогу на суму 1,8 мільярда доларів.

Детальнішу інформацію про програми USAID в Україні можна отримати на офіційному веб-сайті USAID <http://ukraine.usaid.gov> та сторінці у Facebook <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>

Редактор дайджесту: Олександр Дашутін, програмний менеджер УГСПЛ

Програма USAID «Права людини в дії», контактна інформація:

Аркадій Бущенко, керівник проекту (arkadiy.bushchenko@gmail.com)

Українська Гельсінська спілка з прав людини:

вул. Фролівська 3/34, Київ, Україна

тел.: 044 485 17 92, факс: 044 425 99 24

сайт: <http://helsinki.org.ua/>